

Tweede advies voor Verkenning Ruimtetekort
in Mainport Rotterdam

7 mei 1997

844-170

ISBN 90-421-0215-2
Utrecht, Commissie voor de milieu-effectrapportage.

commissie voor de milieu-effectrapportage

De Minister van Verkeer en Waterstaat
Mevrouw A. Jorritsma-Lebbink
Postbus 20901
2500 EX DEN HAAG

uw kenmerk
DG/VERM 97-093/V-722314

uw brief
3 april 1997

ons kenmerk
U 329-97/Sc/ao/844-169

onderwerp
tweede advisering VERM

doorkiesnr.
(030) 234 76 00

Utrecht,
7 mei 1997

Geachte mevrouw Jorritsma,

Met bovengenoemde brief verzocht u de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) een aanvullend advies in het kader van de Verkenningsfase Ruimtetekort Mainport Rotterdam (VERM) uit te brengen over de kwaliteit en volledigheid van de milieuaspecten in het deel B van de concept-eindrapportage van VERM.

Het gevraagde advies betreft het tweede advies van de Commissie m.e.r. over de Verkenningsfase. Eerder had u reeds per brief van 6 januari 1997 de Commissie verzocht te adviseren over de milieuaspecten in de documenten van VERM die toen beschikbaar waren. Het eerste advies werd aan u uitgebracht op 25 februari 1997. Het tweede advies dat ik u hierbij aanbied, moet gezien worden in directe samenhang met het eerste advies omdat het in belangrijke mate ingaat op dezelfde onderwerpen en aspecten. Om die samenhang te benadrukken zijn in het tweede advies "de hoofdpunten van het advies" van 25 februari 1997 als bijlage opgenomen.

In beide adviezen komt als belangrijkste punt naar voren dat, terwijl de aanvangsbeslissing voor de Verkenningsfase de doelstellingen betreffende de versterking van de mainport Rotterdam en de verbetering van de leefomgeving naast elkaar zet, in de documenten van VERM de oplossing van het ruimtetekort voorop heeft gestaan en het belang van de leefomgeving op het tweede plan. De Commissie is van mening dat in de projectbeslissing van het Kabinet over de Verkenningsfase deze accentverlegging van nevenschikkend naar volgend voor wat betreft de leefomgevingsdoelstelling ten opzichte van de mainportdoelstelling, dient te worden aangegeven.

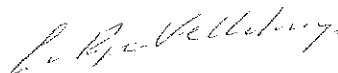
Verder vraag ik nog uw aandacht voor het volgende.

Nadat de Commissie het tweede advies vrijwel afgerond had, heeft zij via de projectorganisatie van VERM informeel kennis kunnen nemen van de concept-notitie "Maasvlakte 2 en leefbaarheid" die door de zogenoemde "Taskforce Leefbaarheid" is opgesteld. De Commissie vindt het spijtig dat deze concept-notitie, die ingaat op kansen en doelstellingen voor de leefbaarheid bij ontwikkeling van de Maasvlakte 2, zo laat in het VERM-proces ter be-

schikking is gekomen. De Commissie heeft daardoor deze concept-notitie slechts globaal kunnen bekijken. Daarbij is het haar opgevallen dat de concept-notitie goede aanzetten geeft voor behandeling en uitwerking van de leefomgevingsdoelstelling in een vervolgproucedure, althans voor wat betreft de Maasvlakte 2 als oplossingsrichting, maar dat daarin criteria ontbreken die rekening houden met de waardering voor de leefomgeving door de betrokken bewoners. De Commissie heeft in haar advies van 25 februari 1997 (in § 5.1) gepleit voor de uitwerking van dergelijke criteria voor de toetsing van de leefomgevingsdoelstelling naast criteria voor de reductie van emissies van verkeer en bedrijven, voor versterking van de ruimtelijke stedelijke kwaliteit alsook voor natuur- en recreatie ontwikkeling.

De Commissie hoopt met dit advies en met het advies van 25 februari jl. een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming over de Verkenningsfase. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van deze adviezen.

Hoogachtend,

drs. L. van Rijn-Vellekoop,
voorzitter van de werkgroep
Verkenningsfase Ruimtetekort
Mainport Rotterdam

Tweede advies voor Verkenning Ruimtetekort in Mainport Rotterdam

uitgebracht aan de Minister van Verkeer en Waterstaat door de Commissie voor de milieu-effectrapportage; namens deze,

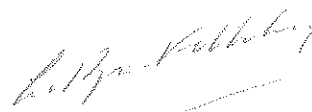
de werkgroep Verkenningfase Ruimtetekort Mainport Rotterdam

de secretaris

drs. J.J. Scholten

de voorzitter

drs. L. van Rijn-Vellekoop

Utrecht, 7 mei 1997

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. Inleiding	1
2. Toetsingskader	2
3. Toetsing van het concept-eindrapport, deel B en bijbehorende documenten	3
3.1 Hoofdoordeel	3
3.2 Gelijkwaardigheid van de mainport- en de leefomgevingsdoelstelling	4
3.3 Uitwerking van de leefomgevingsdoelstelling	4
3.4 De Maasvlakte 2 als oplossingsrichting	5
3.5 Oplossingsrichting met inbreiden/intensiveren	6
3.6 Vervolgprocedure	6

Bijlagen

1. Brief van de minister van Verkeer en Waterstaat d.d. 3 april 1997, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om aanvullend advies uit te brengen
2. Projectgegevens
3. Hoofdpunten van het advies over VERM van de Commissie voor de m.e.r. d.d. 25 februari 1997

1. INLEIDING

In het Plan van Aanpak Ruimtelijke Ordening en Milieu (ROM)-Rijnmond uit 1993 is geconstateerd dat in de nabije toekomst een ruimtetekort zal ontstaan in de mainport Rotterdam voor de verdere groei van havenactiviteiten. Met het oog daarop heeft Rotterdam de planvorming over de aanleg van een Tweede Maasvlakte ten westen van de huidige Maasvlakte in gang gezet. Daarnaast heeft het Kabinet besloten tot de uitvoering van een zogeheten Verkenningfase Ruimtetekort Mainport Rotterdam (VERM) om het nut en de noodzaak van het oplossen van het ruimtetekort te bepalen. De aanvangsbeslissing voor de Verkenningfase werd bekend gemaakt op 19 april 1996. In de aanvangsbeslissing staat onder meer dat zowel bij de probleemanalyse als bij het zoeken naar en formuleren van oplossingsrichtingen de nadrukkelijke inzet van het Kabinet is, enerzijds versterking van de mainport Rotterdam en anderzijds verbetering van de leefomgeving. De uitvoering van de Verkenningfase is niet wettelijk verankerd vanwege het experimentele karakter van deze vroege vorm van besluitvorming. De Verkenningfase voorziet niet in een milieu-effectrapportage (m.e.r.). Op basis van de uitkomst van de Verkenningfase die wordt vastgelegd in een projectbeslissing door het Kabinet (in mei 1997) kan echter voor een vervolprocedure met m.e.r. gekozen worden.

Op 6 januari 1997 verzocht de Minister van Verkeer en Waterstaat de Commissie voor de m.e.r. advies uit te brengen over de kwaliteit en de volledigheid van de milieuaspecten in de producten uit de Verkenningfase¹. De Minister verzocht de Commissie voor de m.e.r. te adviseren vanwege het experimentele karakter van VERM en om te verzekeren dat er een optimale afstemming is tussen de Verkenningfase en een eventuele vervolprocedure met m.e.r.

Op 25 februari 1997 bracht de Commissie voor de m.e.r. het gevraagde advies uit. Daarin schreef zij onder meer dat het advies gebaseerd is op de informatie die haar tot kort daarvoor door de projectorganisatie VERM ter beschikking was gesteld en dat nieuwe informatie tot bijstelling van het inzicht in en de beoordeling van de VERM-informatie zou kunnen leiden. Derhalve bood de Commissie voor de m.e.r. aan, indien de Minister dat van belang zou achten, bereid te zijn over nieuwe informatie een aanvullend advies te geven.

Per brief van 3 april 1997 gaf de Minister voor Verkeer en Waterstaat aan gebruik te willen maken van dit aanbod (zie bijlage 1). In die brief werd de Commissie voor de m.e.r. verzocht een aanvullend (tweede) advies uit te brengen over de kwaliteit van de producten uit de Verkenningfase en met name over de eindrapportage van VERM, deel B: "Samenvatting en Analyse resultaten Verkenningfase" (concept 20 maart 1997) betreffende de hoofdstukken I tot en met IV en VI, en concept 15 april 1997 betreffende hoofdstuk V.

¹ In deel A van de concept-eindrapportage van VERM staat dat de Commissie voor de m.e.r. informeel om advies is gevraagd. De Commissie is van mening dat de vraag om advies formeel was. Waarschijnlijk werd met deze opmerking bedoeld dat VERM geen formele procedure volgt en dat de Commissie voor de m.e.r. daarbij ook geen formele taak heeft.

Het onderhavige tweede advies geeft uitvoering aan het verzoek van de Minister om aanvullend advies. Behalve de genoemde concepten heeft de Commissie voor de m.e.r. verder nog de volgende documenten in dit advies betrokken:

- "Natuurlijke monding Rijn en Maas", inleidende notitie, 7 april 1997, door het Bureau Strooming in opdracht van het Wereld Natuur Fonds.
- "Van 54 naar 2", concept april 1997, door Planresultancy BV en Vista.
- "Inbreiden en Intensiveren, een zoektocht naar ruimte in de Rotterdamse Haven", Projectorganisatie Maasvlakte II, "Eindrapport"; Annex A: "Ideeën"; Annex B: "Bouwstenen"; "Samenvatting", maart 1997.

Het tweede advies van de Commissie voor de m.e.r. is samengesteld door nagenoeg dezelfde werkgroep die het advies van 25 februari 1997 uitbracht. De samenstelling van deze werkgroep is gegeven in bijlage 2, samen met enige projectgegevens. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies aangeduid als "de Commissie".

Het advies is verder als volgt ingedeeld. Hoofdstuk 2 presenteert het toetsingskader voor dit advies. In hoofdstuk 3 geeft de Commissie een oordeel over het concept-eindrapport, deel B en de bijbehorende documenten.

2. TOETSINGSKADER

In lijn met het verzoek van de Minister van 6 januari 1997 concentreerde de Commissie zich in haar advies van 25 februari 1997 op de leefomgevingsdoelstelling en de uitwerking daarvan door VERM. De Commissie concludeerde toen dat, terwijl de aanvangsbeslissing de beide doelstellingen naast elkaar zet, in de documenten van VERM de oplossing van het ruimtetekort voorop heeft gestaan en het belang van de leefomgeving op het tweede plan. Een definitie en beschrijving van de leefomgevingsdoelstelling ontbrak evenals de criteria die voor het verbeteren van de leefomgeving gehanteerd kunnen worden. De Commissie presenteerde daarom aanbevelingen om deze criteria alsnog te ontwikkelen. Zij wees daarbij op de criteria die het ROM-Rijnmond project al had gesteld voor de reductie van emissies van verkeer en van bedrijven in de regio. Daarnaast pleitte de Commissie voor de ontwikkeling en toepassing van nog andere criteria die rekening houden met de waardering voor de leefomgeving door de betrokken bewoners. Dergelijke minder harde criteria kunnen een welkome aanvulling leveren op de harde normen van emissies en blootstellingsniveau's omdat zij een graadmeter zijn van de gevoelens en percepties van bewoners. Verder gaf de Commissie aanbevelingen over de natuurontwikkeling in het kustgebied van Voorne en de mond van het Haringvliet die moet aansluiten bij de plannen voor het spuibeheer van de Haringvlietssluisen. Tenslotte gaf de Commissie aanbeveling om de verdere besluitvorming te concentreren op drie alternatieve oplossingsrichtingen²], afhankelijk van de omvang van de ruimtebehoefte, de relatie met de overige zeehaven- en achterlandregio's die een ontvangst- en distributiefunctie hebben en de mogelijkheden tot

2 Een concentratie-alternatief (nieuw haventerrein in Rijnmond), een verspreidingsalternatief (nieuw haventerrein in Rijnmond en benutting van bestaande terreinen in andere haven- en achterlandregio's) en een inbreidingsalternatief (in Rijnmond en de overige regio's).

intensiveren en inbreiden. Het advies werd besloten met de opmerking dat, naar de mening van de Commissie, alleen die alternatieven meetellen die toetsing aan de leefomgevingscriteria met succes kunnen doorstaan.

In de opstelling van het aanvullende (tweede) advies heeft de Commissie bovengenoemde opmerkingen en aanbevelingen gehanteerd als toetsingskader om te kunnen nagaan of de nieuwe informatie leidt tot andere conclusies. Om consultatie van het toetsingskader te vergemakkelijken zijn de "Hoofdpunten van het advies" van 25 februari 1997 bijgevoegd als bijlage 3 bij dit advies.

3. TOETSING VAN HET CONCEPT-EINDRAPPORT, DEEL B EN BIJBEHOORENDE DOCUMENTEN

3.1 Hoofdoordeel

De Commissie heeft waardering voor het principe van de Verkenningsfase die de verschillende maatschappelijke groepen expliciet de mogelijkheid geeft deel te nemen aan de discussie over de oplossing van het gesignaleerde ruimtetekort in de mainport Rotterdam. Dat geldt ook voor de beide mogelijkheden die de Commissie kreeg om in het kader van VERM te kunnen adviseren over de milieuaspecten.

Het concept-eindrapport deel B, "Samenvatting en Analyse Resultaten Verkenningfase" is een gemakkelijk leesbaar document dat in feite een samenvatting geeft van alle documenten en gegevens die ook al beschikbaar waren ten tijde van het eerste advies van de Commissie. Nieuw is de aankondiging dat de effecten en kansen voor verbeteringen van de leefomgeving nader zullen moeten worden uitgewerkt door de "Taskforce Leefbaarheid" (§ 5.1 van deel B). Indirect houdt dit echter in dat de leefomgeving in de Verkenningsfase onderbelicht is gebleven en dat van een gelijkwaardige positie naast de mainportdoelstelling geen sprake is geweest³].

Dit betekent dat de Commissie in de haar voorgelegde concept-eindrapportage geen aanleiding vindt haar eerdere kritische opmerkingen in haar advies van 25 februari 1997 over de behandeling van de leefomgevingsdoelstelling in VERM en haar aanbevelingen voor adequate invulling daarvan en de verdere besluitvorming bij te stellen. De Commissie kan op basis van de nu aanwezige milieuinformatie dus niet tot de conclusie komen of een verbetering van de leefomgeving kan worden gerealiseerd overeenkomstig de dubbele doelstelling.

Wel is het zo, dat met de concept-rapporten over de mogelijkheden voor natuurontwikkeling in de monding van het Rotterdamse havengebied en het

3 In het advies van 25 februari 1997 wees de Commissie er op dat het haar onduidelijk is waarom in de Verkenningsfase is gekozen voor de term 'leefomgeving' om de milieudoelstelling aan te duiden en niet is aangesloten bij de doelstelling "Verbetering woon- en leefmilieu" van het ROM-Rijnmondproject. In hoofdstuk 5 van deel B van het eindrapport van VERM wordt ineens de term 'leefbaarheid' geïntroduceerd nadat in de daaraan voorafgaande hoofdstukken nog sprake is van de 'leefomgeving'.

Haringvliet nieuwe en goed bruikbare informatie is gepresenteerd. Deze informatie beperkt zich tot Maasvlakte 2 en spitst zich toe op een eerste uitbeelding van mogelijke inrichtingsalternatieven. Impliciet wordt hiermee verondersteld dat nut en noodzaak van Maasvlakte 2 bewezen zijn en dat voldaan zou zijn aan de dubbele doelstelling uit het VERM-proces.

Hieronder wordt het toetsingsoordeel nader gespecificeerd en toegelicht.

3.2 Gelijkwaardigheid van de mainport- en de leefomgevingsdoelstelling

De aanvangsbeslissing gaat uit van gelijkwaardigheid van de beide doelstellingen. In haar advies van 25 februari 1997 legde de Commissie uit dat zij hieronder verstaat dat met de invulling van de mainportdoelstelling tegelijkertijd en in ieder geval per saldo ook een verbetering bereikt wordt van de leefomgeving. Er is hierbij ruimte voor een onderhandelingsproces waarbij mainportontwikkeling en verbetering van de leefomgeving in onderlinge wisselwerking tot stand komen en naar maximale synergie gestreefd kan worden. Synergie tussen milieu en economie kan alleen worden bewerkstelligd wanneer de milieuaspecten vroeg in het besluitvormingsproces worden ingebracht. Gebeurt dat niet, dan blijft het belang van deze aspecten beperkt tot mitigerende en compenserende maatregelen achteraf.

Deel B van het concept-eindrapport gaat grotendeels over cijfers en economie van de Rotterdamse haven. De daaruit voortvloeiende mainportontwikkeling moet milieukundig ingepast worden. Hoofdstuk V beschrijft de omgevingseffecten en maatregelen maar de feitelijke inpassing gaat pas na de projectbeslissing een rol spelen bij het instellen van de "Taskforce Leefbaarheid". Tijdens de Verkenningsfase is dus geen sprake van gelijkwaardigheid van beide doelstellingen.

3.3 Uitwerking van de leefomgevingsdoelstelling

Hoofdstuk II (Kader en Uitgangspunten) en § 3.6 (consequenties voor nationale economie en leefomgeving?) van deel B van het concept-eindrapport stippen de doelstelling tot verbetering van de leefomgeving aan. Hoofdstuk V gaat daar verder op in. Na het lezen daarvan moet de Commissie constateren dat een definitie van leefomgeving (leefbaarheid) en een uitwerking van criteria om te kunnen toetsen of verbetering van de leefomgeving mogelijk is, nog steeds ontbreken. In hoeverre de criteria voor de reductie van emissies van verkeer en bedrijven die zijn ontwikkeld in het ROM-Rijnmondproject zullen worden gebruikt, blijft onduidelijk. Het concept-eindrapport gaat daarnaast niet in op de aanbevelingen van de Commissie over de ontwikkeling van nog andere criteria die rekening houden met de waardering voor de leefomgeving door de betrokken bewoners.

Deel B wordt gekenmerkt door een defensieve opstelling. Vrij vertaald komt dit deel tot de conclusie dat de bijdrage van Maasvlakte 2 aan een toename van de emissies van verkeer niet groot is, dat de bijdrage aan de emissies van

bedrijven nog onduidelijk is, terwijl de bijdragen aan duurzame stedelijke ontwikkeling en natuurontwikkeling positief kunnen zijn.

Verder blijft onduidelijk of de doelstelling die verbetering van de leefomgeving beoogt, alleen van toepassing is op Rijnmond of dat die ook de andere haven- en achterlandregio's behoort te omvatten. Gezien de conclusie in het concept-eindrapport dat alleen een Maasvlakte 2 een oplossing kan bieden aan het ruimtetekort in het Rotterdamse havengebied, zal waarschijnlijk alleen bedoeld worden op de leefomgeving in Rijnmond en alleen bij het doorgaan van een Maasvlakte 2 (van 1000 ha).

Wat betreft natuur- en recreatieontwikkeling bieden hoofdstuk V van deel B van het concept-eindrapport en de concept-rapporten van de bureau's Strooming, Vista en Planresultancy wel meer zicht op de te hanteren criteria in samenhang met het gewenste spui-beheer van de Haringvlietsluizen.

3.4 De Maasvlakte 2 als oplossingsrichting

Deel B van het concept-eindrapport spitst de discussie toe op de Rijnmondregio en de ontwikkeling van een Maasvlakte 2 met 1000 ha als oplossingsrichting voor het gesignaleerde ruimtetekort in het Rotterdamse havengebied. Hoofdstuk V (§ 5.1) schrijft daarover dat: "Vanuit de markt bezien de overige locaties wel een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de netwerkfilosofie, maar dat deze locaties geen alternatief zijn voor het gesignaleerde ruimtetekort in mainport Rotterdam. Om deze reden staan in dit hoofdstuk (V) de effecten op de leefomgeving van de oplossingsrichtingen in Rijnmond centraal. Mede op basis van deze effecten kunnen pakketten van maatregelen worden samengesteld die èn de mainport in staat stellen de economische kansen optimaal te benutten èn de leefomgeving te verbeteren".

Het concept-eindrapport gaat in dit verband voorbij aan de plannen en mogelijkheden in de andere haven- en achterlandregio's⁴) en hoe deze zich verhouden tot de plannen voor Maasvlakte 2, bijvoorbeeld als deelvulling van de genoemde netwerkfilosofie die synergetisch zou kunnen zijn met de ontwikkeling van het Rotterdamse havengebied.

De Commissie constateert dat in de keuze van de oplossingsrichting Maasvlakte 2 het milieu een beperkte rol heeft gespeeld en dat de beoogde verbetering van de leefomgeving in de Rijnmondregio niet zal worden gehaald wat betreft de reductie van emissies van verkeer, terwijl dit nog onduidelijk is wat betreft de reductie van emissies van bedrijven. Dit komt tot uiting in de paragrafen 5.2.1 tot en met 5.2.3. Deel B maakt duidelijk dat er goede kansen kunnen liggen voor duurzame stedelijke ontwikkeling door de ontwikkeling westwaarts van grootschalige havengebonden activiteiten waardoor ruimte kan vrijkomen voor stedelijke ontwikkelingen die de stedelijke leefomgeving ten goede komen (§ 5.2.4). Hetzelfde geldt voor de kansen voor natuur- en recreatie ontwikkeling door fasering en door integratie of scheiding (§ 5.3) zoals hiervoor al is aange-

⁴ Zo heeft Noord-Holland het plan om een nieuw havengebied ter grootte van 400-500 ha te ontwikkelen in de Wijkermeerpolder ten noorden van het Noordzeekanaal in de gemeenten Beverwijk en Zaanstad. De voorbereiding van de besluitvorming (herziening van het Streekplan) zal binnenkort starten met een m.e.r. daarvoor.

duid. Bij deze ontwikkeling behoort echter een belangrijke opmerking geplaatst te worden.

De aanleg van een Maasvlakte 2, ook met nieuw natuur- en recreatiegebied, betekent een nieuwe forse ingreep in de dynamiek van het gehele kustgebied ten zuiden en ten noorden van de Rijn- en Maasmond. Het is essentieel dat in verband met deze ingreep het gehele gebied van Haringvlietmond, Voordelta en aansluitend de kust ten noorden van Hoek van Holland als een samenhangend kustmorfologisch systeem wordt gezien waarin verschillende ecotypen aanwezig zijn van ondiep zeemilieu tot binnenduinrand. Het dynamisch duin, dat prominent naar voren komt in het programma van eisen natuur, is daarvan slechts een onderdeel. Er dient eerst een discussie plaats te vinden over de uitgangspunten van vormgeving en inrichting van het gehele kustgebied voordat inrichtingsmodellen kunnen worden uitgewerkt. Inrichtingsschetsen zoals die voor "de Hoop" en "de Scheg", moeten naar het oordeel van de Commissie worden gezien als bijdragen aan die discussie en niet als (globale) plannen die zich rechtstreeks lenen voor principebesluiten en nadere uitwerkingen.

3.5 Oplossingsrichting met inbreiden/intensiveren

Het concept-eindrapport stelt dat innovatief inbreiden op dit moment geen oplossing biedt voor het ruimteprobleem in mainport Rotterdam⁵). Inbreiden en intensiveren leiden tot een grotere druk op de milieukwaliteit. Op zich is dat juist indien wordt voorbijgegaan aan de mogelijkheden tot mitigatie van emissies door innovatie en extra beschermende maatregelen waardoor per saldo de milieubelasting wel eens minder zou kunnen worden (zie het advies van de Commissie van 25 februari 1997, blz. 13).

3.6 Vervolgprocedure

Hoofdstuk VI van deel B van het concept-eindrapport presenteert vier mogelijke oplossingen voor de vervolgprocedure waarvoor de keuze wordt bepaald door de in de projectbeslissing op te nemen oplossingsrichting. Drie van de vier mogelijke vervolgprocedures vinden plaats met toepassing van m.e.r. De vierde mogelijkheid voorziet in een projectwet die alle thans geldende procedures vervangt en dus ook de m.e.r.-procedure.

De Commissie handhaaft in dit advies de conclusie, gemaakt in haar advies van 25 februari 1997, dat een vervolgprocedure met een gewone planologische kernbeslissing (PKB) met m.e.r. op strategisch niveau het beste past bij de

5 Over inbreiden en intensiveren in Rijnmond merkt de concept-eindrapportage (§ 4.4) op dat innovatief inbreiden circa 850 ha ruimte oplevert maar waarvan de kosten even hoog zijn als de kosten van aanleg van een grote Maasvlakte 2 van 2000 ha. Dat wil zeggen, dat de prijs van innovatief inbreiden per ha meer dan twee maal zo hoog is als die van aanleg van nieuw terrein. In het rapport "Inbreiden en intensiveren" van Heidemij advies en Ingenieursbureau Grabowsky & Poort BV wordt deze conclusie meer genuanceerd gebracht: 550 ha van de 850 ha is goedkoper tot even duur als voor de aanleg van een gelijke oppervlakte aan nieuw haventerrein. Pas bij de resterende 300 ha schiet de prijs daarboven. Daaruit zou kunnen worden geconcludeerd dat voor een vergelijkbare prijs ca. 550 ha terrein kan worden gevonden door inbreiden/intensiveren in plaats van aanleg van nieuw terrein.

uitkomsten van de toetsing van de gepresenteerde milieuinformatie in de Verkenningsfase. De bouwstenen voor de startnotitie daarvoor kunnen worden gevonden in het advies van de Commissie van 25 februari 1997 en in dit advies.

Indien echter het Kabinet zou besluiten om het verdere planvormingstraject alleen nog te richten op de realisering van Maasvlakte 2, dan zou in ieder geval een m.e.r. op projectniveau moeten worden uitgevoerd.

De Commissie beveelt aan, bij welke oplossing ook gekozen wordt, een zo groot mogelijke maatschappelijke betrokkenheid conform een open plan proces te blijven bewerkstelligen.

BIJLAGEN

bij het
Tweede advies voor Verkenning Ruimtetekort
in Mainport Rotterdam

(bijlagen 1 t/m 3)

BIJLAGE I

Brief van de Minister van V&W d.d. 3 april 1997 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om aanvullend advies uit te brengen

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Aan
Aan de voorzitter van de
Commissie voor de m.e.r.
T.a.v. de heer ir. P. van Duursen
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen :	21 APR. 1997
nummer :	I 538-97
dossier :	844-147
kopie naar :	Sc/pes/b:w

Contactpersoon	Doorkiesnummer
Nina Hooimeijer	+ 31 70 3151620
Datum	Bijlage(n)
3 april 1997	1
Ons kenmerk	Uw kenmerk
DGV/VERM/97-093 V-722314	
Onderwerp	
Advisering Verkenningfase Ruimtetekort Mainport Rotterdam	

Geachte heer Van Duursen,

Naar aanleiding van mijn eerdere verzoek d.d. 6 januari 1997 heeft uw commissie advies gegeven over de op dat tijdstip beschikbare stukken. In de begeleidende brief gaf u aan dat de commissie beseft dat nieuwe informatie tot bijstelling van het inzicht in en de beoordeling van de VERM informatie zou kunnen leiden. Daarbij gaf u aan bereid te zijn over nieuwe informatie aanvullend advies te geven. Graag maak ik gebruik van dit aanbod.

Bij deze verzoek ik u daarom ten behoeve van het project Verkenningfase Ruimtetekort Mainport Rotterdam (VERM) een aanvullend advies over de Verkenningfase uit te brengen, conform mijn eerdere verzoek d.d. 25 februari 1997. Het advies betreft de kwaliteit en volledigheid van de milieu-aspecten in het product deel B zijnde een samenvatting en analyse van de resultaten van Verkenningfase (zie bijlage).

Ik verzoek u uw advies te richten aan de Minister van Verkeer en Waterstaat, mw. A. Jorritsma-Lebbink, tevens project-minister VERM. Ik verzoek u tevens een afschrift te sturen aan de projectorganisatie VERM ter attentie van de projectdirecteur ing. J. de Graaf. Vanwege de verdere voortgang van het project, gericht op behandeling in de Ministerraad 16 mei 1997 en de voorbereidingen daartoe, verzoek ik u uw advies indien mogelijk mij uiterlijk 9 mei 1997 te doen toekomen.

Postadres postbus 20801, 2500 EX Den Haag
Bezoekadres Laan van Nieuw Oost-Indië 127

Telefoon + 31 70 3151600
Telefax + 31 70 3151632

Bereikbaar met tramlijn 3, 6 en 7 (station cs)

DGV/VERM/97-093 V-722314

Tot slot zij vermeld dat de Ministers van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, in deze situatie formeel verantwoordelijk voor de inschakeling van de Commissie voor de m.e.r., accoord gaan met mijn verzoek.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT,
namens deze,
DE DIRECTEUR-GENERAAL VOOR HET VERVOER,

ir. B. Westerduin

BIJLAGE 2

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Projectorganisatie Verkenning Ruimtetekort Mainport Rotterdam (VERM)

Bevoegd gezag: het Kabinet vertegenwoordigd door de Minister van Verkeer en Waterstaat, de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en de Staatssecretaris van Economische Zaken

Besluit: nemen van een Projectbeslissing door het Kabinet over de oplossing van het ruimtetekort in de haven van Rotterdam en over de vervolgbesluitvorming

Activiteit: In 1996 is door het Kabinet een 'nut en noodzaak discussie' gestart over de versterking van de mainportfunctie van de haven van Rotterdam en het oplossen van het ruimtetekort dat daar in de toekomst zal ontstaan. In de aanvangsbeslissing daarvoor stelde het Kabinet in april 1996 dat de inzet is: enerzijds versterking van de mainport Rotterdam en anderzijds verbetering van de leefomgeving. Tijdens de Verkenningfase is een aantal groeperingen in de samenleving geconsulteerd waaronder bestuurders, burgers, wetenschappers en milieu- en natuurorganisaties. Daarnaast is onderzoek gedaan naar de omvang, de aard en de urgentie van het ruimtetekort en de wijze waarop het probleem zou kunnen worden opgelost in de regio Rijnmond en in de overige zeehavens en achterlandregio's met ontvangst, overslag en distributiefuncties in relatie tot de haven van Rotterdam. De Verkenningfase wordt afgerond met een projectbeslissing door het Kabinet in mei 1997. Het proces van de Verkenningfase wordt begeleid door een Commissie onder voorzitterschap van drs. L.M.L.H.A. Hermans, Commissaris van de Koningin van Friesland.

Procedurele gegevens:

kennisgeving Aanvangsbeslissing: 19 april 1996

advies uitgebracht: 25 februari 1997

tweede advies uitgebracht: 7 mei 1997

Bijzonderheden:

De uitvoering van VERM is een vroege vorm van besluitvoorbereiding met een experimenteel karakter dat gestoeld is op het advies in 1994 van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeeringsbeleid betreffende de besluitvorming over grote projecten. De uitvoering van VERM is niet wettelijk verankerd en voorziet niet in de uitvoering van een milieu-effectrapportage (m.e.r.). Op basis van de projectbeslissing kan echter voor een vervolprocedure gekozen worden waaraan een m.e.r. gekoppeld is. Mede met het oog daarop is de Commissie voor de m.e.r. tot twee maal toe gevraagd te adviseren over de kwaliteit en de volledigheid van de milieuaspecten in de producten van VERM. In de beide adviezen constateert de Commissie (onder meer) dat:

- de oplossing van het ruimtetekort in het Rotterdamse havengebied voorop heeft gestaan en het belang van de leefomgeving op het tweede plan;
- de leefomgevingsdoelstelling nog niet is gedefinieerd en dat criteria voor deze doelstelling ontbreken;
- de VERM-discussie zich toespitst op de Rijnmondregio en de ontwikkeling van de Maasvlakte 2;
- een vervolprocedure met een gewone planologische kernbeslissing met m.e.r. op strategisch niveau het beste past bij de uitkomsten van de toetsing van de gepresenteerde milieuinformatie in de Verkenningfase.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. H.S. Buijtenhek
ir. J.A.M. van Dijk
dr.ir. J.J.T.M. Geerards
prof.dr. W.A. Haskamp (eerste advies)
G.F.W. Herngreen
ir. W.H.A.M. Keijsers
drs. L. van Rijn-Vellekoop (voorzitter)
drs. M.J. Ruis
prof. dr. J.H.J. Terwindt

Secretaris van de werkgroep: drs. J.J. Scholten

BIJLAGE 3

Hoofdpunten van het advies over VERM van de Commissie voor de m.e.r. d.d. 25 februari 1997

In 1996 is door het Kabinet een "nut-en-noodzaakdiscussie" gestart over de versterking van de mainportfunctie van de haven van Rotterdam en het oplossen van het ruimtetekort dat daar in de toekomst zal ontstaan. In de aanvangsbeslissing daarvoor stelde het Kabinet in april 1996 dat de inzet is: enerzijds versterking van de mainport Rotterdam en anderzijds verbetering van de leefomgeving.

Terwijl de aanvangsbeslissing de beide doelstellingen naast elkaar zet, heeft in de discussie tot nu toe de oplossing van het ruimtetekort voorop gestaan met het belang van de leefomgeving op het tweede plan. Zo is in de discussie de leefomgevingsdoelstelling nog niet goed gedefinieerd en is daarom niet duidelijk wat in dit geval wordt verstaan onder verbetering van de leefomgeving.

Vanwege het ontbreken daarvan geeft de Commissie aanbevelingen over de criteria die voor het verbeteren van de leefomgeving gehanteerd kunnen worden. Deze aanbevelingen sluiten nauw aan bij de milieucriteria die het project Ruimtelijke Ordening en Milieu (ROM)-Rijnmond al heeft geformuleerd in 1993. Daarnaast wordt er op gewezen dat de hinderbeleving op het lokale niveau niet alleen kan worden verklaard uit de mate van absolute blootstelling aan emissies van geluid, milieubelastende stoffen en de kans op ongevallen.

Daarom pleit de Commissie voor de ontwikkeling en toepassing van nog andere criteria die rekening houden met de waardering voor de leefomgeving door de betrokken bewoners. In vergelijking tot de harde criteria voor emissies en de kans op ongevallen, zijn de criteria die de leefomgeving waarderen minder hard. Niettemin kunnen zij een welkome aanvulling leveren op de harde normen omdat zij rekening houden met de gevoelens en percepties van de bewoners.

Bij de eventuele uitbreiding van de haven van Rotterdam kan natuurontwikkeling in het aangrenzende kustgebied het best tot stand komen door het scheppen van een situatie waarin natuurlijke kust- en landschapsvorming ongestoord kan optreden. Dit moet aansluiten bij de plannen voor het spui-beheer van de Haringvlietsluizen.

De Commissie constateert verder dat de berekeningen voor de behoefte aan ruimte in Rijnmond door Rotterdam en door het Centraal Planbureau sterk uiteenlopen voor de planhorizon in 2020 in de verschillende langetermijnsce-nario's. Zolang het niet duidelijk is welke cijfers moeten worden aangehouden, blijven alle mogelijke oplossingsrichtingen in principe nog open. In het advies beveelt de Commissie aan de verdere besluitvorming te concentreren op drie alternatieve oplossingsrichtingen:

- een concentratie-alternatief waarin er van uitgegaan wordt dat nieuw terrein nodig is; deze wordt gezocht in de Rijnmond regio;
- een verspreidingsalternatief waarbij er ook van uitgegaan wordt dat nieuw terrein nodig is, maar waarbij deze behalve in de Rijnmondregio ook wordt gezocht op bestaande nog niet uitgegeven haven- en distributieterreinen in andere onderzochte zeehaven- en achterlandregio's;
- een inbreiding/intensiveringsalternatief, waarbij er van uitgegaan wordt dat nieuw terrein niet nodig is; ruimte wordt gevonden door inbreiding en intensivering op bestaande haven- en distributieterreinen in Rijnmond en overige zeehaven- en achterlandregio's.

Naar de mening van de Commissie mogen in de eindafweging alleen die alternatieven meetellen die toetsing aan de leefomgevingscriteria met succes kunnen doorstaan.

